

Щодо питань трансформації національної системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Курило Г.М., к. е. н., Ph.D., Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

Розвиток сучасних ринкових відносин, установлення довгострокових економічних зв'язків, існування (створення) економічних суб'єктів господарювання з іноземним капіталом та вихід українських цінних паперів на міжнародному фондовому ринку вимагають усунення розбіжностей, які виникають у закордонних партнерів під час аналізу фінансової інформації, що міститься у фінансової звітності українських підприємств (фірм) і прийняття якісних управлінських рішень.

Система вітчизняного бухгалтерського обліку повинно трансформуватися, відображуючи реформу економіки України і пов'язані з нею зміни принципів та об'єктів обліку. Цей процес напряду зв'язаний з розширенням ділових зв'язків України в світовому господарстві, наростаючою актуальністю необхідності розуміння даних фінансової звітності складеною за національними П(С)БО іноземними користувачами. Необхідність реформування національного бухгалтерського обліку очевидно, однак конкретні напрями реформування викликали і викликають багато дискусій вчених та спеціалістів. Серед них найбільш гострою є проблема імплементації правил МСФЗ в національному бухгалтерському обліку для складання фінансової звітності українськими підприємствами (листинговими і тих, що мають намір виходити на міжнародний ринок капіталу).

Звітність складена відповідно до вимог МСФЗ – необхідна умова виходу на міжнародний ринок капіталу суб'єктів господарювання. Одним із головних умов значущості фінансової інформації для її користувачів на міжнародних ринках капіталу є прозорість, зрозумілість і співставленість звітних даних, які містяться у звітності різних країн. Відповідно з рішенням, прийняте більшістю економічно розвинутих країн, перехід до МСФЗ в частині формування консолідованої звітності почалось у 2005 році. Саме тому Міністерством фінансів України було прийнято «Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні» схваленою розпорядженням Кабінету міністрів України від 24.10.2007р. № 911-р. У зв'язку з чим важливим комплексним завданням, що постало перед бухгалтерською і аудиторською спільнотами є вивчення міжнародних стандартів фінансової звітності, перебудова свого професійного мислення під МСФЗ та розвинення навиків роботи з міжнародними стандартами.

Однак, прийнята урядом України Стратегія має багато суперечностей, серед них:

п. 11, розділу адаптації до МСФЗ, наголошена необхідність розроблення методичного забезпечення для застосування національних положень

(стандартів) бухгалтерського обліку, які були розроблені з врахуванням вимог МСБО;

п. 12, розділу удосконалення національних П(С)БО, стверджується про необхідність забезпечення Міністерством фінансів України співробітництва з Радою міжнародних стандартів фінансової звітності з метою запровадження в Україні МСФЗ, як одного із напрямів удосконалення національного бухгалтерського обліку. Постає питання, як можна одночасно стверджувати про двох різних векторів удосконалення одного і того ж напрямку при наявності різних цілей? І навіщо повний перехід до МСФЗ, якщо національні П(С)БО відповідають нормам МСБО, а головна мета Стратегії – гармонізація національної облікової системи. До речі, майже у всіх країнах – членах ЄС, застосовуються національні положення фінансової звітності (бухгалтерського обліку), які наближені до МСФЗ з урахуванням національних традицій, економічних особливостей ведення бізнесу тощо. Тобто йдеться про гармонізацію обліку і звітності, а не їх уніфікації. І це, на нашу думку, правильно, бо суть гармонізації полягає в існуванні у кожній країні своєї моделі організації обліку та стандартів, яка її регулює. Головне, щоб ці стандарти не суперечили аналогічним стандартам в інших країнах – членах європейського співтовариства.

Ми вважаємо більш перспективним напрямом удосконалення національної системи обліку не її повна стандартизація, а тільки облікового процесу, який би містив уніфікований набір стандартів, прийнятний для будь-якої країни.

Також важливою проблемою є питання перепідготовки кадрів і якісного перекладання міжнародних стандартів. Процес перекладання (тлумачення економічних категорій) – складна конструкція. Вона навряд чи зможе влаштувати професійне співтовариство і державні виконавчі органи влади. Саме тому в ЄС права на переклад міжнародних стандартів були передані комітетом по МСФЗ відповідним країнам. У зв'язку з чим, у січні 2013 року в Україні створено такий інститут. Це прискорить процес перекладання та впровадження їх в практичну діяльність.

Узагальнюючи викладений матеріал, підкреслимо. Реформа бухгалтерського обліку повинна здійснюватися з урахуванням існуючих традицій, специфіки економічного розвитку України, як це робиться у більшості країн світу, беручи в них найкраще.

Реформування національної системи бухгалтерського обліку шляхом поступового усунення «згладжування» невідповідностей, призведе до більш успішному і швидкому просуванню українських фірм на міжнародні ринки капіталу. Ствердження про реформування національної системи бухгалтерського обліку шляхом переходу до МСФЗ без урахування економічних особливостей, в принципі неможливо. Адже за сутністю, міжнародні стандарти являють собою компроміс між провідними системами в світі, залишаючись для кожної окремо взятої країни лише як орієнтир, до якого слід рухатись.